

Projekt

**UCHWAŁA NR XXIII/ / 2013
RADY GMINY DOBRA**

z dnia 25 kwietnia 2013 r.

w sprawie uchwalenia aktualizacji Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Dobra.

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt. 1 i 3 i art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz.U. 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.¹⁾), Rada Gminy Dobra uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się aktualizację Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Dobra stanowiącą załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Dobra.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczącą Rady Gminy

mgr Bartłomiej Miluch

Radca Prawny

(mgr Małgorzata Jurgiel)

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271 i Nr 214, poz. 1806, z 2003 r. Nr 80, poz. 717 i Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 102, poz. 1055 i Nr 116, poz. 1203, z 2005 r. Nr 172, poz. 1441 i Nr 175, poz. 1457, z 2006 r. Nr 17, poz. 128 i Nr 181, poz. 1337, z 2007 r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974 i Nr 173, poz. 1218, z 2008 r. Nr 180, poz. 1111 i Nr 223, poz. 1458, z 2009 r. Nr 52, poz. 420 i Nr 157, poz. 1241, z 2010 r. Nr 28, poz. 142 i 146, Nr 40, poz. 230 i Nr 106, poz. 675, z 2011 r. Nr 21, poz. 113, Nr 117, poz. 679, Nr 134, poz. 777, Nr 149, poz. 887 i Nr 217, poz. 1281, z 2012 r. poz. 567 oraz z 2013 r. poz. 153.

Uzasadnienie

Dnia 20 września 2007 roku Rada Gminy Dobra podjęła uchwałę Nr X/120/07 w sprawie zatwierdzenia „Programu usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Dobra na lata 2007 – 2032”. Obowiązek opracowania w latach 2009-2032 aktualizacji Programów usuwania azbestu wszystkich szczebli (wojewódzkich, powiatowych, gminnych) wynika z zapisów Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032, przyjętego Uchwałą Rady Ministrów nr 122/09 z dnia 14 lipca 2009, zmienioną Uchwałą Rady Ministrów nr 39/2010 z dnia 15 marca 2010. Aktualizacja programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Dobra została opracowana w związku z nowymi uwarunkowaniami prawnymi, nowymi możliwościami finansowania zadania oraz dotychczasową realizacją Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie gminy. Ponadto z biegiem czasu zmieniała się ilość wyrobów zawierających azbest, które sukcesywnie były demontowane, bądź ujawniane przez właścicieli obiektów lub pracowników urzędu, w związku z czym należało uaktualnić inwentaryzację wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Dobra. Inwentaryzacja ta stanowiąca załącznik do aktualizacji programu będzie podlegała ciągłym aktualizacjom wraz ze zmianą ilości zdemontowanych pokryć eternitowych

WÓJT
[Signature]
Cezara Dera

Załącznik do Uchwały Nr XXIII/ / 2013

Rady Gminy Dobra

z dnia 25 kwietnia 2013 r.

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Dobra.

Styczeń 2013

Spis treści

Wprowadzenie.....	3
Regulacje prawne w zakresie użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest obowiązujące od dnia opracowania programu.....	4
Zgodność <i>Programu</i> z krajowymi i wojewódzkimi dokumentami programowymi.....	8
Źródła finansowania.....	10
Wojewódzka Baza Wyrobów i Odpadów Zawierających Azbest (WBDA).....	13
Realizacja polityki, celów i zadań ustalonych w Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Dobra.....	14
Planowane działania dotyczące usuwania wyrobów zawierających azbest na lata 2013-2017.....	19
Podsumowanie.....	21
Bibliografia.....	22
Załącznik nr 1 Inwentaryzacja - spis nieruchomości.....	23

Opracowała:
mgr inż. Magdalena Majerczyk-Nowak
insp. ds. Ochrony Środowiska

1. Wprowadzenie

Mając na celu realizację polityki ekologicznej państwa Wójt Gminy Dobra opracował w 2007 r. „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Dobra.” Dokument ten opracowany został na podstawie „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” przyjętego przez Radę Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14 maja 2002 roku.

Obowiązek opracowania w latach 2009-2032 aktualizacji Programów usuwania azbestu wszystkich szczebli (wojewódzkich, powiatowych, gminnych) wynika z zapisów Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032, przyjętego Uchwałą Rady Ministrów nr 122/09 z dnia 14 lipca 2009, zmienioną Uchwałą Rady Ministrów nr 39/2010 z dnia 15 marca 2010.

Przedmiotowa „Aktualizacja programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Dobra na lata 2013-2032” została opracowana w związku z nowymi uwarunkowaniami prawnymi, nowymi możliwościami finansowania zadania oraz dotychczas prowadzoną realizacją Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy. Ponadto z biegiem czasu zmieniała się ilość wyrobów zawierających azbest, które sukcesywnie były demontowane, bądź ujawniane przez właścicieli obiektów lub pracowników urzędu, w związku z czym należało wykonać nową inwentaryzację wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Dobra. Inwentaryzacja ta w przeciwieństwie do poprzedniej stanowić będzie załącznik do aktualizacji i jako dokument „żywy” będzie podlegała ciągłym aktualizacjom wraz ze zmianą ilości zdemontowanych pokryć eternitowych.

Opracowana „Aktualizacja programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Dobra na lata 2012-2032” odnosi się również do opracowanego w 2010 r. przez Ministerstwo Gospodarki „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032, uchwalonego przez Radę Ministrów w dniu 15 marca 2010 r. uchwałą nr 39/2010 oraz jest zgodna z „Programem usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2010-2013”.

W opracowaniu tym przedstawiono między innymi aktualny stan prawny uwzględniający przepisy, które weszły w życie po dniu uchwalenia gminnego programu usuwania azbestu w 2007 roku, identyfikację nowych źródeł finansowania programu, uwzględniono również powstanie Wojewódzkiej Bazy Wyrobów i Odpadów Zawierających Azbest (WBDA), omówiono harmonogram realizacji celów i zadań programu z zaznaczeniem tych, które zrealizowano dotychczas i tych, które pozostały do realizacji. W „Aktualizacji programu...” pominięto kwestie charakterystyki gminy, szkodliwości wyrobów zawierających azbest, oceny stanu użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest, które zostały wyczerpująco opisane w samym programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest uchwalonym w 2007 roku. W związku z powyższym znaczna część obowiązującego dotychczas dokumentu zachowuje swoje dotychczasowe brzmienie i jest nadal aktualna. Zadaniem niniejszego opracowania jest także ocena realizacji samego programu na przełomie ostatnich 6 lat, jak i określenie rzeczywistej ilości i lokalizacji wyrobów zawierających azbest.

2. Regulacje prawne w zakresie użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest obowiązujące od dnia opracowania programu.

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez marszałka województwa rejestru wyrobów zawierających azbest (Dz.U. 2013, Nr 0 poz. 25).

Rozporządzenie określa sposób prowadzenia rejestru wyrobów zawierających azbest, w formie elektronicznej przy użyciu systemu teleinformatycznego w rozumieniu art. 3, pkt 3 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. Nr 64, poz. 565, z późn. zm.), zwanego „systemem teleinformatycznym” i stanowiącego integralną część bazy azbestowej administrowanej przez ministra właściwego do spraw gospodarki dostępnej za pośrednictwem sieci Internet pod adresem: www.bazaazbestowa.gov.pl.

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska.

Rozporządzenie wprowadza zmiany w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. (Dz.U. 2009 nr 124 poz. 1033), które określa sposób przedkładania marszałkowi województwa przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska, a także terminy ich przedkładania, formę, układ oraz wymagane techniki przedkładania.

- Ustawa z dnia 1 lipca 2011 r.o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2011 Nr 152, poz. 897).
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz.U. 2011, Nr 8 poz. 31).

Rozporządzenie określa wymagania w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest, wymagania w zakresie wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest, wymagania w zakresie przemieszczania odpadów zawierających azbest, sposób oznaczania miejsc, pomieszczeń, instalacji lub urządzeń zawierających azbest, sposób inwentaryzowania wyrobów zawierających azbest w miejscach ich wykorzystywania, terminy przedkładania odpowiednio marszałkowi województwa albo wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta informacji o:

- a) rodzaju, ilości i miejscach występowania wykorzystywanych wyrobów zawierających azbest,

b) instalacjach lub urządzeniach zawierających azbest.

Ponadto określa przewidywany termin usunięcia wyrobów zawierających azbest, formę i układ przedkładanych informacji, terminy, w których powinny być oczyszczone instalacje lub urządzenia zawierające azbest. Wejście w życie ww. rozporządzenia spowodowało, iż traci moc rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. Nr 192, poz. 1876 oraz z 2008 r. Nr 200, poz. 1235).

- Ustawa z dnia 29 października 2010 r. o zmianie ustawy - Prawo ochrony środowiska (Dz.U. Nr 229, Poz.1498).

Ustawa wprowadziła zmiany w zakresie finansowania w ochronie środowiska. W myśl art. 403 ust.2 - „Do zadań własnych gmin należy finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w zakresie określonym w art. 400a ust. 1 pkt. 2, 5, 8....”. Punkt 8 stanowią przedsięwzięcia związane z gospodarką odpadami. Zgodnie z art. 403 ust.4 finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej, może polegać na udzielaniu dotacji celowej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych z budżetu gminy lub budżetu powiatu na finansowanie lub dofinansowanie kosztów inwestycji. Zlikwidowano powiatowe i gminne fundusze ochrony środowiska.

- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz.U. 2010 Nr 162 poz. 1089).

W rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 roku w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz.U. Nr 71, poz. 649) wprowadziło zmiany, a między innymi nowy wzór Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest.

- Komunikat Ministra Gospodarki z dnia 29 kwietnia 2010 r. o podjęciu przez Radę Ministrów uchwały zmieniającej uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą "Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032" (M.P. 2010 Nr 33 poz. 481).

Rada Ministrów w dniu 15 marca 2010 r. podjęła uchwałę zmieniającą uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą: "Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032". Zmiana programu miała być stosowana od 30 marca 2010 roku.

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz.U. 2009 nr 124 poz. 1033).

Rozporządzenie określa sposób przedkładania marszałkowi województwa przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska, a także terminy ich przedkładania, formę, układ oraz wymagane techniki przedkładania.

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. o odpadach (Dz. U. z 2007r.Nr 39, poz. 251 ze zm.)

W dniu 12 marca 2010r. weszły w życie znowelizowane przepisy ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. o odpadach (t.j. Dz. U. z 2007 r. Nr 39, poz. 251 ze zm.). Zgodnie z art. 17 ust. 1a tejże ustawy wytwórca odpadów świadczący usługi m.in. w zakresie budowy, rozbiórki, remontu obiektów (a więc także wytwórca odpadów niebezpiecznych w postaci azbestu, które wytwarzane są w ramach remontów czy rozbiórek obiektów) aktualnie jest obowiązany do uzyskania decyzji zatwierdzającej program gospodarki odpadami. W myśl art. 21a ustawy o odpadach podmiot taki powinien zwrócić się z wnioskiem o wydanie decyzji zatwierdzającej program gospodarki odpadami, do którego należy dołączyć ten program, do marszałka województwa właściwego ze względu na miejsce jego siedziby lub zamieszkania bądź, w przypadku gdy odpady wytwarzane będą na terenach zamkniętych - do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. Organy te są bowiem właściwe do wydania takiej decyzji. Firma świadcząca usługi związane z demontażem azbestu jest zobowiązana przedłożyć program gospodarki odpadami właściwemu organowi na 30 dni przed dniem rozpoczęcia działalności powodującej powstawanie odpadów lub zmiany tej działalności wpływającej na rodzaj, ilość lub sposób gospodarowania wytwarzanymi odpadami. Mając na względzie, iż podmioty zajmujące się azbestem mogą świadczyć usługi związane z demontażem odpadów azbestowych na podstawie stosownych decyzji, powyższe zmiany prawne powodują wygaśnięcie z dniem uzyskania decyzji zatwierdzającej program gospodarki odpadami, a w przypadku jej braku – wygaśnięcie z dniem 31 grudnia 2010r. pozwoleń wydanych przez Starostę, jednocześnie wprowadzając obowiązek dysponowania uregulowaniami, wydanymi dla firm z terenu powiatu polickiego przez Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego. Do dnia wejścia w życie znowelizowanych przepisów ustawy o odpadach podmioty świadczące usługi w zakresie usuwania, demontażu materiałów zawierających azbest obowiązane były bowiem do uzyskania decyzji zatwierdzającej program gospodarki odpadami niebezpiecznymi w przypadku wytwarzania odpadów niebezpiecznych w ilości powyżej 0,1 Mg rocznie lub przedłożenia informacji o wytwarzanych odpadach niebezpiecznych i sposobach gospodarowania nimi w przypadku wytwarzania tych odpadów w ilości do 0,1 Mg rocznie. Generalnie organem, który wydawał taką decyzję lub przyjmował przedłożoną informację był starosta właściwy ze względu na miejsce wytwarzania odpadów. Podmioty świadczące

usługi w tym zakresie na większym obszarze musiały więc uzyskiwać decyzje starostów w odniesieniu do poszczególnych powiatów, na terenie których zamierzały prowadzić swoją działalność. Obecnie organ właściwy tj. marszałek województwa lub dla terenów zamkniętych (np. obszary terenów kolei) regionalny dyrektor ochrony środowiska, może zatwierdzić program gospodarki odpadami wytwarzanymi przez dany podmiot dla obszaru całego kraju.

- Komunikat Ministra Gospodarki z dnia 29 lipca 2009 r. o podjęciu przez Radę Ministrów uchwały w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą "Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032" (M.P. 2009 Nr 50 poz. 735).

Rada Ministrów w dniu 14 lipca 2009 r. podjęła uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”. W myśl przepisów uchwały Program miał być stosowany od dnia 29 lipca 2009 r.

- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 9 października 2008 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz.U. 2008, Nr 200 poz. 1235).

Zgodnie z tym rozporządzeniem zmieniającym rozporządzenie z dnia 23 października 2003r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest, właściciel, zarządca lub użytkownik obiektów, instalacji lub urządzeń zawierających azbest bądź wyroby z niego wykonane jeden egzemplarz informacji przedkłada marszałkowi województwa, a drugi – tak jak dotychczas – zachowuje do czasu kolejnej inwentaryzacji. Osoby fizyczne niebędące przedsiębiorcami przedkładają informację odpowiednio wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta.

- Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 25 sierpnia 2008 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. 2008 nr 164 poz. 1027).

Wprowadziło zmiany w ustawie z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r. Nr 3, poz. 20, Nr 96, poz. 959 i Nr 120, poz. 1252) w art. 7a w ust. 1 pkt 3.

3. Zgodność Programu z krajowymi i wojewódzkimi dokumentami programowymi.

Nadrzędnymi dokumentami względem opracowywanego są:

- Krajowy Plan Gospodarki Odpadami,
- Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032,
- Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla województwa zachodniopomorskiego,
- Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla terenu województwa Zachodniopomorskiego.

W dniu 29 czerwca 2012 r. Uchwałą Nr XVI/218/12 Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego uchwalił *aktualizację Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2017 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2018-2023.*

Poruszono w niej problematykę odpadów zawierających azbest oraz wskazano cele i kierunki działań niezbędnych do podjęcia przez Gminy.

Najważniejsze problemy związane z azbestem, jakie wskazano w treści dokumentu to:

- niepełna liczba planów sytuacyjnych rozmieszczenia wyrobów zawierających azbest oraz kompletnych rejestrów obiektów budowlanych zawierających azbest i miejsc narażenia na działanie azbestu w gminach województwa,
- niski zakres wiedzy mieszkańców na temat oddziaływania azbestu na zdrowie, jego bezpiecznego użytkowania i usuwania,
- zbyt małe dotowanie działań polegających na usuwaniu azbestu,
- brak pełnej inwentaryzacji zastosowanych wyrobów zawierających azbest oraz niedostateczna liczba przeprowadzonych kontroli stanu obiektów i urządzeń budowlanych przez większość osób fizycznych i prawnych, będących właścicielami, zarządcami lub użytkownikami miejsc, w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest,
- niedostateczna pojemność składowisk, na których mogą być unieszkodliwione odpady zawierające azbest.

Na podstawie analizy stanu aktualnego oraz prognozowanych zmian gospodarki odpadami w województwie zachodniopomorskim, w oparciu o obowiązujące wymagania prawne, a także plany i programy rządowe w zakresie gospodarki odpadami określono cele i kierunki działań. Definiując cele i kierunki oraz sposoby zapobiegania powstawaniu odpadów wzięto również pod uwagę wskazane główne problemy w zakresie gospodarki odpadami w województwie.

Ustalono Cel 1 - Sukcesywne osiąganie celów określonych w przyjętym w dniu 15 marca 2010 r. przez Radę Ministrów *Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 w okresie od 2012 r. do 2022 r.*

Osiągnięcie założonych celów w zakresie eliminowania wyrobów zawierających azbest wymaga:

- przeprowadzania systematycznie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest,

- opracowania planu usuwania wyrobów zawierających azbest przyczyniającego się do sukcesywnej eliminacji azbestu z województwa,
- wprowadzania zachęt dla społeczeństwa przyspieszających proces eliminacji wyrobów zawierających azbest z województwa.

Określono, iż Gminy, jako jednostki odpowiedzialne winny dokonać aktualizacji inwentaryzacji budynków i urządzeń zawierających azbest zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Ponadto Gminy powinny sprawować kontrole prac związanych z usuwaniem azbestu, kontrole zinwentaryzowanych budynków. Źródła finansowania umożliwiające wykonanie stanowią fundusze pomocowe UE, fundusze ekologiczne, środki własne.

Wojewoda Zachodniopomorski opracował *Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2032.*

Podstawowym celem sporządzenia Programu było wskazanie działań, mechanizmów, sposobów postępowania i wreszcie potencjalnych źródeł finansowania, które spowodują w konkretnej perspektywie czasowej (2010 – 2032) na bezpieczne usunięcie wyrobów zawierających azbest z obszaru województwa.

Realizacja tak sformułowanego celu wymagała podjęcia niżej wymienionych działań:

1. Opracowanie Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu województwa wraz z planem sytuacyjnym rozmieszczenia wyrobów zawierających azbest.
2. Spowodowanie uzupełnienia brakujących danych z inwentaryzacji w gminach – perspektywa czasowa do roku 2012 (POKzA), poprzez zmobilizowanie wszystkich gmin do posiadania, przyjęcia i wprowadzania w życie gminnych programów usuwania azbestu.
2. Weryfikacje i aktualizacje Wojewódzkiej Bazy Danych o azbeście (WBDA) dotyczących inwentaryzacji gminnych, wytwarzania i gospodarowania odpadami niebezpiecznymi.
3. Organizacja kampanii edukacyjno-informacyjnych w zakresie prawidłowego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest.
4. Monitoring usuwania oraz prawidłowego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest.
5. Wytworzenie mechanizmów dofinansowania procesów usuwania i unieszkodliwiania azbestu dla indywidualnych gospodarstw domowych. Obecnie unieszkodliwianie polega jedynie na składowaniu, gdyż nowe technologie umożliwiające unicestwienie włókien azbestu czekają na trwające jeszcze prace legislacyjne.

W załączniku nr 1 do „Programu...” określono „Harmonogram rzeczowo finansowy realizacji Programu.” Zawarto w nim potrzebę opracowania przez Urzędy Gmin programów usuwania azbestu, inwentaryzacji oraz dokonywania aktualizacji. Zadania te miały być pokryte ze środków własnych, konkursów MG, WFOSiGW. Ponadto Gminy miały być odpowiedzialne za prowadzenie ewidencji wyrobów zawierających azbest i wyrobów usuniętych, działania edukacyjno – informacyjne oraz współpraca i sprawozdawczość z Ministerstwem Gosp. i WBDA.

Krajowy Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 (KPOKA) stanowiący aktualizację dotychczas obowiązującego Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski (z 2002 r.) jako główne cele zakłada:

- usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest,
- minimalizację negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju,
- likwidację szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Realizacja głównych celów odbywać się ma w ramach 5 bloków tematycznych skupiających działania legislacyjne – umożliwiające egzekwowanie obowiązków nałożonych na podmioty fizyczne i prawne oraz zasilanie danymi elektronicznego systemu monitorowania realizacji Programu, działania edukacyjno-informacyjne w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest, monitoring realizacji Programu w postaci elektronicznego Systemu Informacji Przestrzennej monitoringu procesu usuwania wyrobów zawierających azbest oraz w zakresie oceny narażenia i ochrony zdrowia, w tym działalność Ośrodka Referencyjnego Badań i Oceny Ryzyka Zdrowotnego Związanych z Azbestem. Zaplanowano przeprowadzenie pełnej i rzetelnej inwentaryzacji do 2012 r. oraz ustalenie rozmieszczenia terytorialnego azbestu i wyrobów zawierających azbest. Dodatkowo zaplanowano realizację działań w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest obejmujących zadania: usuwania wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych, oczyszczania terenów nieruchomości, oczyszczania obiektów użyteczności publicznej, oczyszczania terenów byłych zakładów produkujących wyroby zawierające azbest, budowę składowisk odpadów azbestowych, budowę zakładów i urzędzeń do unieściewania włókien azbestowych w odpadach azbestowych, zadania wspierające, w tym wsparcie finansowe opracowywania programów usuwania wyrobów zawierających azbest na wszelkich szczeblach administracji publicznej.

Program przewidział ponadto możliwość: składowania odpadów azbestowych na składowiskach podziemnych, wdrażanie nowych technologii umożliwiających unieściewanie włókien azbestu, pozostawianie w ziemi, w dopuszczonych prawem przypadkach, wyrobów azbestowych wycofanych z użytkowania.

4. Źródła finansowania

W związku z wejściem w życie przepisów ustawy z dnia 20 listopada 2009 r. o zmianie ustawy - Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 215, poz. 1664) zostały zlikwidowane Gminne i Powiatowe Fundusze Ochrony Środowiska, o których była mowa w „ Programie usuwania azbestu i wyrobów azbestowych z terenu gminy Dobra” uchwalonym Uchwałą Nr X/120/07 Rady Gminy Dobra Szczecińska z dnia 20 września 2007 r. w sprawie zatwierdzenia programu usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Dobra na lata 2007-2032. Dodatkowo ustawą z dnia 29 października 2010 roku o zmianie ustawy Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. Nr 229, Poz. 1498), która weszła w życie 21 grudnia 2010 roku wprowadzono nowe zasady

finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej i dopuszczono możliwość udzielania dotacji celowej w rozumieniu przepisów ustawy o finansach publicznych.

Do podstawowych źródeł finansowania inwestycji w zakresie gospodarki odpadami zawierającymi azbest zalicza się:

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej:

Podstawą działania Narodowego Funduszu jest ustawa Prawo Ochrony Środowiska. Najważniejszym zadaniem Narodowego Funduszu w ostatnich latach jest efektywne i sprawne wykorzystanie środków z Unii Europejskiej przeznaczonych na rozbudowę i modernizację infrastruktury ochrony środowiska w naszym kraju. Zadaniem Narodowego Funduszu było i jest udzielanie niezbędnego wsparcia finansowego największym inwestycjom służącym ochronie środowiska. Począwszy od roku 2010, wskutek nowelizacji ustawy o finansach publicznych oraz prawa ochrony środowiska, NFOŚiGW, podobnie jak wszystkie pozostałe fundusze celowe, został przekształcony w państwową osobę prawną, przy czym cele i sprawowane funkcje pozostały niezmiennie.

Na przestrzeni lat zmieniają się zarówno źródła finansowania ochrony środowiska jak i wysokość zakontraktowanych oraz wydanych środków:

Środki krajowe: Składają się na nie wpływy NFOŚiGW z różnych opłat i kar oraz pochodzące ze zwrotów pożyczek udzielonych w latach ubiegłych

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ): W ramach 4 osi priorytetowych PO IiŚ (I, II, III i IV), Narodowemu Funduszowi powierzono do zakontraktowania ponad pięć (z 28) miliardów Euro pochodzących z Funduszu Spójności oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Fundusze Norweskie: W ramach dwóch mechanizmów finansowych – Norweskiego oraz Europejskiego Obszaru Gospodarczego, na 3 priorytety środowiskowe w latach 2004-2009 Państwa-darczyńcy przekazali Polsce ok. 120 mln €. W nowej perspektywie finansowej (2009-2014) kwota ta wzrosła do prawie 300 mln €.

Dofinansowanie może być udzielane w różnych formach:

- dotacje,
- pożyczki inwestycyjne,
- pożyczki pomostowe,
- dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych,
- dopłaty do demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji,
- nagrody,

a począwszy od 2010 roku również:

- częściowa spłata kapitału kredytów bankowych,
- dopłata do oprocentowania lub ceny wykupu obligacji.

W ramach przedsięwzięć w zakresie gospodarki odpadami w 2012 roku obowiązywały następujące programy priorytetowe: Gospodarowanie odpadami komunalnymi (czyli rozwój systemów służących zagospodarowaniu odpadów komunalnych, rozwój selektywnego zbierania odpadów, współfinansowanie opracowania wojewódzkich planów gospodarki odpadami lub ich aktualizacji), zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów komunalnych.

Gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne: rozwój systemów gospodarowania odpadami innymi niż komunalne, w szczególności niebezpiecznymi, usuwanie wyrobów zawierających azbest, międzynarodowe przemieszczanie odpadów.

Przykładowo w roku bieżącym Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej ogłosił nabór wniosków o udostępnienie środków w ramach programu priorytetowego p.n.: „Gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne”, część II – Usuwanie odpadów zawierających azbest. Wnioskodawcy - Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej mogą ubiegać się maksymalnie o 3 000 000 zł.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie

Od 2001 roku działalność Funduszu regulują przepisy Ustawy Prawo Ochrony Środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2008 r., Nr 25, poz.150 z późniejszymi zmianami). Zasady gospodarki finansowej WFOŚiGW w Szczecinie określa Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2010 r. w sprawie gospodarki finansowej Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej (Dz. U. z 2010 r., Nr 226, poz. 1479). W rozumieniu przepisów Fundusz posiada osobowość prawną, a w oparciu o ustawę o finansach publicznych jest samorządową osobą prawną. W każdym województwie WFOŚiGW przygotowują corocznie listy zadań priorytetowych, które mogą być dofinansowane z ich środków oraz zasady i kryteria, które będą obowiązywać przy wyborze zadań do realizacji. W latach 2003-2008 Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie nie uczestniczył w dofinansowaniu zadań związanych z usuwaniem azbestu i innych odpadów zawierających azbest.

WFOŚiGW w Szczecinie na podstawie zawartego porozumienia międzyinstytucjonalnego z Instytucją Pośredniczącą pełni rolę Instytucji Wdrażającej dla I i II osi priorytetowej POIiŚ. Działania Funduszu w zakresie przypisanych zadań ukierunkowane będą na efektywną absorpcję środków unijnych w województwie zachodniopomorskim poprzez wspieranie inwestycji realizowanych przez beneficjentów w obszarach gospodarki wodno – ściekowej oraz gospodarki odpadami i ochrony powierzchni ziemi.

Kredyty preferencyjne udzielane np. przez Bank Ochrony Środowiska (BOS S.A.).

Bank Ochrony Środowiska S.A. działając we współpracy z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie uruchomił sześć linii kredytowych, w ramach których osoby fizyczne, w tym prowadzące działalność gospodarczą, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe oraz osoby prawne mogą ubiegać się o kredyt preferencyjny, charakteryzujący się niezwykle niskim oprocentowaniem oraz długim okresem kredytowania. Na podstawie nowej umowy podpisanej w 2013 roku zgodnie z procedurami obowiązującymi w Banku, BOŚ udziela kredytów preferencyjnych na inwestycje z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Z tych środków finansowane może być między innymi usuwanie wyrobów zawierających azbest. Z kredytów mogą korzystać osoby fizyczne, przedsiębiorcy oraz jednostki samorządu terytorialnego realizujący inwestycję na terenie województwa zachodniopomorskiego. Parametry kredytu przedstawiają się następująco (informacje uzyskane w Oddziale BOŚ w Szczecinie):

- Okres kredytowania: został wydłużony z 7 do 10 lat (dopłaty obowiązują przez pierwsze 7 lat),
- Prowizja przygotowawcza: 1,00% (w poprzedniej umowie wynosiła 2%),
- Oprocentowanie: przez 7 lat – (WIBOR 3 m-ce minus 3%, lecz nie mniej, niż 2%) czyli na dzień dzisiejszy 2% w skali roku, od 8 roku (WIBOR 3 m-ce plus 2,75%) 6,75% w skali roku,
- Wkład własny w inwestycję to minimum 10% (poprzednio 20%),
- Dzięki wydłużeniu okresu kredytowania zdolność kredytowa zwiększyła się o około 32%, oznacza to , że biorąc kredyt na maksymalny okres 10 lat stawka funduszu remontowego może być mniejsza niż dotychczas, co mogło być wcześniej sytuacją zaporową,
- Nadal można korzystać z 7 letniego okresu kredytowania i wykorzystać w całości dopłatę w tym okresie.

Dzięki dopłatom do oprocentowania udzielanym przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie, a tym samym niskiemu oprocentowaniu, kredyty te są atrakcyjną ofertą dla inwestorów.

5. Wojewódzka Baza Wyrobów i Odpadów Zawierających Azbest (WBDA).

Baza Azbestowa to narzędzie do gromadzenia i przetwarzania informacji uzyskanych z inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest. Baza jest prowadzona przez Ministerstwo Gospodarki i stanowi jedno z narzędzi monitorowania realizacji zadań wynikających z Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032. Uznano za konieczne stworzenie bazy informacyjnej, której funkcjonowanie pozwoli na określanie w kolejnych latach stopnia zaawansowania prac związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest z terytorium Polski w układzie gmin i województw oraz unieszkodliwianiem przez składowanie powstających odpadów niebezpiecznych zawierających azbest. Gromadzone w bazie dane mają służyć administracji rządowej, samorządowej wojewódzkiej i gminnej do monitoringu oczyszczania kraju z azbestu. Wdrożenie wojewódzkiej bazy wyrobów i odpadów zawierających azbest (WBDA) umożliwi agregację wyników corocznej inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest, należących do osób fizycznych i prawnych, wyrobów zarówno wykorzystywanych, jak i takich, których eksploatacja została zakończona. Program obsługujący bazę WBDA pozwala na gromadzenie, aktualizację i udostępnianie zawartych w niej informacji, a także archiwizację danych zgromadzonych w kolejnych latach oraz otwieranie bieżącego roku sprawozdawczego po zakończeniu I kwartału. Baza WBDA, umieszczona na szybkim serwerze spełniającym wymagania Generalnego Inspektora Danych Osobowych, dostępna jest na stronie internetowej www.bazaazbestowa.gov.pl, a korzystanie z niej jest bezpłatne. W skład bazy WBDA wchodzi następujące zbiory:

- a) zbiór danych „Wyrób” funkcjonujący w bazie pod nazwą „Wyroby i agregacja danych” (dostępny wyłącznie dla posiadaczy hasła dostępu),
oraz zbiory ogólnodostępne:
- b) zbiór danych „Firmy”,

- c) zbiór danych „Składowiska”,
- d) zbiór danych „Akty prawne”,
- e) zbiór „Słownik wyrobów zawierających azbest”,
- f) zbiór „Aktualności”.

Do zbioru danych „Wyrób” i danych zagregowanych mają dostęp jedynie użytkownicy posiadający hasło dostępu, składające się z loginu (kodu cyfrowego) i hasła, przypisanych każdej gminie i województwu. Użytkownikami tymi są urzędy gminne i marszałkowskie oraz użytkownicy ze szczebla centralnego. Zgodnie z projektem i konstrukcją zbioru danych „Wyrób”, użytkownicy z poziomu gminy mają dostęp wyłącznie do danych dotyczących terenu swojej gminy. Zbiór danych „Wyrób” wypełniany jest informacjami przekazywanymi przez właściciela, zarządcę lub użytkownika miejsc, w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz.U. 2011, Nr 8 poz. 31).

Gmina Dobra jest użytkownikiem WBDA. Dotychczas na podstawie informacji o *Ilości wyrobów zawierających azbest i miejscu ich wykorzystania* uzyskanych od mieszkańców oraz kontroli przeprowadzanych w terenie przez pracownika ochrony środowiska corocznie nanoszono zmiany w Wojewódzkiej Bazie Wyrobów i Odpadów Zawierających Azbest (WBDA) w zakresie ilości zinwentaryzowanych obiektów posiadających pokrycie z eternitu.

6. Realizacja polityki, celów i zadań ustalonych w Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Dobra.

Jak zaznaczył autor w treści uchwalonego w 2007 roku „Programu...” jego podstawowym celem jest usunięcie azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Dobra, a przez to wyeliminowanie szkodliwego wpływu i niebezpiecznych dla zdrowia skutków działania azbestu. Osiągając ten cel wypełnione zostanie zobowiązanie, jakie Polska złożyła Unii Europejskiej, deklarując oczyszczenie terenu państwa z azbestu i wyrobów go zawierających do 2032 roku. Gmina Dobra zakłada usunięcie całej ilości azbestu zgodnie z obowiązującym planem. W związku z tym program zakładał realizację szeregu zadań.

W celu zapewnienia logicznej spójności prowadzonych działań w Programie wyznaczone zostały ustalenia długoterminowego programu (lata 2007 – 2032, tj. okres 25 lat) oraz przyjęto zadania krótkoterminowe (lata 2007 – 2013). W harmonogramach uwzględniono kolejność wykonywania oraz wskazano odpowiedzialność jednostek, podmiotów za wykonywanie poszczególnych zadań.

Cele długoterminowe obejmują działania związane z gospodarką odpadami, które realizowane będą do roku 2032.

W ramach realizacji tych celów dla Gminy Dobra przyjęto:

- wdrożenie systemu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest oraz systemu ich magazynowania i wywozu na składowisko odpadów niebezpiecznych;

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Dobra.

- oczyszczenie terenów z odpadów azbestowych;
- wyeliminowanie i unieszkodliwienie ich poprzez deponowanie odpadów zawierających azbest na bezpiecznych składowiskach odpadów azbestowych;
- prowadzenie monitoringu realizacji Programu i okresowe raportowanie jego realizacji władzom samorządowym oraz mieszkańcom.

Dla gminy Dobra, na lata 2007 – 2032 wyznaczono następujący plan działań, który pozwoli na osiągnięcie celów i wykonanie zadań w ramach planowanego systemu usuwania wyrobów zawierających azbest:

Tabela 1. Harmonogram rzeczowy na lata 2007-2032

Lp.	Nazwa zadania	Okres realizacji
1	Zebranie informacji na temat wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Dobra	VI 2007
2	Opracowanie „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest	VI-VII 2007
3	Działalność informacyjna i edukacyjna skierowana do właścicieli, zarządców i użytkowników budynków, budowli i instalacji zawierających azbest	2007 – 2032
4	Realizacja „Programu...” Sukcesywne usuwanie eternitu	2007 – 2032
5	Monitoring i ocena realizacji „Programu...” w ramach Planu Gospodarki Odpadami Gminy Dobra	2032

Przyjęto również cele krótkoterminowe, które obejmowały działania realizowane na przestrzeni lat 2007-2013. Wśród nich wyszczególniono:

- Inwentaryzacja i utworzenie bazy danych o lokalizacji istniejących wyrobów zawierających azbest ;
- Edukacja mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu, obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów bezpiecznego ich usuwania oraz unieszkodliwiania;
- Pozyskiwanie funduszy ze źródeł własnych oraz zewnętrznych na realizację Programu;
- Usuwanie wyrobów zawierających azbest;
- Odbiór odpadów azbestowych z nieruchomości osób fizycznych, wspólnot mieszkaniowych, jednostek budżetowych i innych;
- Transport i unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest;
- Monitoring realizacji Programu i okresowe raportowanie jego realizacji władzom samorządowym oraz mieszkańcom.

Dla gminy Dobra, na lata 2007 – 2013 wyznaczono następujący plan działań, który pozwoliłby na osiągnięcie celów i wykonanie zadań w ramach planowanego systemu usuwania wyrobów zawierających azbest. Jednocześnie określono stopień realizacji poszczególnych zadań:

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Dobra.

Tabela 2 Plan działań 2007-2013 i stopień realizacji

Lp.	Działania	Rola Samorządu Gminy	Stopień realizacji
1	Podjęcie działań w kierunku pozyskania funduszy ze źródeł zewnętrznych na realizację Programu	Kontakt z Wojewódzkim i Powiatowym Funduszem Ochrony Środowiska	Dotychczas występowano o środki finansowe na usuwanie pokryć azbestowych z: <ul style="list-style-type: none"> • Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Policach. • Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie. Oprócz źródeł zewnętrznych zabezpieczano środki na ten cel w Gminnym Funduszu Ochrony Środowiska i budżecie Gminy.
2	Zorganizowanie spotkania z mieszkańcami, którzy zgłosili posiadanie wyrobów zawierających azbest, informacje o firmie, która podejmie się usunięcia wyrobów azbestowych	Informacja o spotkaniu jego zorganizowanie i przeprowadzenie	Corocznie organizowane są zebrania sołeckie, podczas których przekazywane są mieszkańcom wszelkie niezbędne informacje oraz materiały informacyjne dotyczące tematyki azbestu. Kwestie wyboru firmy, która została wyłoniona przez Gminę w drodze zapytania ofertowego były przekazywane zainteresowanym (wnioskodawcom) w formie pisemnej wraz z niezbędnymi danymi kontaktowymi oraz terminem realizacji.
3	Przeprowadzenie przez właścicieli i zarządców obiektów budowlanych oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest, określenie stopnia pilności usunięcia tych wyrobów oraz przekazanie zebranych informacji (na specjalnie przygotowanych arkuszach ocen), do nadzoru budowlanego w starostwie.	Podejmowanie w miarę potrzeby odpowiednich działań administracyjnych w stosunku do właścicieli lub zarządców obiektów szczególnie zagrożonych.	Każdego roku Wójt Gminy przypomina właścicielom obiektów posiadających pokrycie z eterytu o ustawowym obowiązku składania Wójtowi informacji o ilości i miejscu wykorzystywania wyrobów zawierających azbest w związku z § 7 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 roku w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. Nr 192, poz.1876, z 2008r, Nr 200, poz. 1235). Oprócz tego przypomniano o konieczności sporządzania „Oceny stanu...” celem określenia przydatności do dalszej eksploatacji wyrobów znajdujących się na terenie posesji. Akcja informacyjna miała różny charakter i przeważnie były to ogłoszenia wywieszane na tablicach ogłoszeń sołeckich, tablicach ogłoszeń w Urzędzie Gminy, stronie internetowej BIP, strony internetowej Gminy Dobra, a nawet w 2009 roku wysyłano pocztą bezpośrednią do wszystkich właścicieli wyrobów zawierających azbest druki niezbędne do wypełnienia. W związku z faktem, iż właściciele wyrobów zawierających azbest na terenie nieruchomości przesyłali jednocześnie wraz z „Informacją o wyrobach zawierających

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Dobra.

			<p>azbest i miejscu ich wykorzystania” po jednym egzemplarzu oceny, którą powinni przedłożyć do Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Policach, to w maju 2010 roku przekazano do PINB w Policach 73 egzemplarze oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest.</p> <p>Jednocześnie zaproponowano, aby w ramach swoich kompetencji PINB corocznie przypominał mieszkańcom o konieczności wypełniania obowiązku określonego w Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649).</p>
4	<p>Pomoc w poszukiwaniu źródeł finansowania osobom fizycznym, wspólnotom mieszkaniowym, innym właścicielom zasobów mieszkaniowych i przedsiębiorcom na wymianę pokryć dachowych i elewacji z azbestu.</p>	<p>Kontakt z Wojewódzkim, Powiatowym Funduszem Ochrony Środowiska</p>	<p>Przedsiębiorcom proponowano uzyskiwanie pomocy wynikającej ze współpracy WFOŚiGW w Szczecinie i BOŚ w Szczecinie oferującym korzystne oprocentowanie na kredyty. Osoby fizyczne i wspólnoty mogły korzystać z dofinansowania udzielanego przez Gminę.</p>
5	<p>Usuwanie wyrobów zawierających azbest: – usunięcie wyrobów zawierających azbest z obiektów oświatowych, użyteczności publicznej i innych będących własnością Gminy – wymiana rur wodociągowo kanalizacyjnych z azbestu</p>		<p>Dzięki dotacjom z PFOŚ i GW w Policach w 2008 roku usunięto ok. 77,5 Mg. W 2009 roku usunięto 16,76 Mg azbestu. W 2012 roku usunięto 48,935 Mg azbestu. Nieznane są ilości azbestu usunięte samowolnie przez właścicieli posesji. W dalszym ciągu prowadzony jest nabór wniosków na rok 2013. W kwestii wymiany rur wodociągowych praktykuje się pozostawianie nieczynnych rur w pod powierzchnią ziemi, gdzie są nieszkodliwe i prowadzenie obok nowych odcinków rur wodociągowych.</p>
6	<p>Działania informacyjne i edukacyjne w zakresie bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów i odpadów zawierających azbest</p>	<p>Prowadzenie szerokiej akcji informacyjnej nt. postępowania z wyrobami zawierającymi azbest, sposobu ich usuwania, wpływu azbestu na organizm ludzki</p>	<p>W ramach akcji edukacyjnych przekazano wraz z pismem przewodnim do Sołtysów broszury informacyjne dot. szkodliwości azbestu otrzymane od Federacji „Gaja” ze Szczecina z prośbą o pomoc w doręczeniu materiałów mieszkańcom. Działania te miały na celu podniesienie świadomości mieszkańców w walce z negatywnym wpływem azbestu na zdrowie. Wszelkie działania informacyjne prowadzone są podczas spotkań na zebraniach sołeckich.</p>

Dnia 20 września 2007 roku Rada Gminy Dobra podjęła uchwałę Nr X/120/07 w sprawie zatwierdzenia programu usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Dobra na lata 2007 – 2032.

Drugą uchwałą, jaką podjęła Rada Gminy była uchwała Nr XI/127/07 z dnia 25 października 2007 w sprawie zasad przyznawania dotacji z Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej przeznaczonych na dofinansowanie zadań w zakresie unieszkodliwiania pokryć dachowych i elewacji zawierających azbest pochodzących z budynków mieszkalnych i gospodarczych położonych na terenie gminy Dobra. Na postawie zapisów tej uchwały udzielano dofinansowanie w wysokości 60% kosztów samej utylizacji, a osoby fizyczne zobowiązane były w drodze umowy z Gminą do skorzystania z usług firmy posiadającej stosowne uprawnienia.

Realizację wniosków rozpoczęto po 31 marca 2008 roku określonym, jako ostateczny termin składania wniosków do urzędu na udzielenie dotacji. W wyniku naboru wniosków w 2008 roku udało się dofinansować usunięcie 77,5 Mg azbestu. W 2009 roku udzielono dotacji na usunięcie 16,76 Mg azbestu.

W związku z wejściem w życie przepisów ustawy z dnia 20 listopada 2009 r. o zmianie ustawy - Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 215, poz. 1664) zostały zlikwidowane Gminne i Powiatowe Fundusze Ochrony Środowiska. W związku z powyższym nie było możliwości dofinansowania mieszkańcom usuwania wyrobów zawierających azbest w myśl dotychczasowej uchwały Nr XI/127/07 Rady Gminy Dobra z dnia 25 października 2007 r. w sprawie zasad przyznawania dotacji z Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej...

Dopiero ustawą z dnia 29 października 2010 roku (Dz.U. Nr 229, poz. 1498) o zmianie ustawy Prawo Ochrony Środowiska wprowadzono nowe zasady finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej i dopuszczono możliwość udzielania dotacji celowej w rozumieniu przepisów ustawy o finansach publicznych.

W 2011 roku Wójt Gminy Dobra realizując założenia „Programu usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Dobra” ogłosił nabór wniosków na usunięcie wyrobów zawierających azbest. Termin składania wniosków określono na 30 września 2011 r. jednak termin został wydłużony ze względu na małą ilość wniosków. Wnioski można było składać w sekretariatach urzędu bądź listownie. Formularz wniosku udostępniono na stanowisku Ochrony Środowiska Urzędu Gminy Dobra, w sekretariatach urzędu oraz na stronie internetowej Urzędu Gminy Dobra: www.bip.dobraszczecinska.pl w zakładce WNIOSKI/DRUKI. W związku z faktem, iż Gmina Dobra zamierzała ubiegać się o pozyskanie środków z WFOŚiGW na realizację tego przedsięwzięcia, niezbędne było wcześniejsze określenie listy wnioskodawców, ilości wyrobów azbestowych oraz szacunkowych kosztów realizacji zadania. O pomoc mogły ubiegać się osoby fizyczne, posiadające tytuł prawny do nieruchomości na terenie Gminy Dobra, na której są zlokalizowane wyroby zawierające azbest, a także wspólnoty mieszkaniowe. W ramach zadania zaplanowano pokryć w całości koszty związane z demontażem pokryć dachowych z eternitu, przygotowaniem do transportu, transportem oraz unieszkodliwieniem na składowisku odpadów. Dofinansowaniem zaplanowano objąć także wyroby zawierające azbest, zdeponowane na posesjach. Wykonawcą prac objętych dofinansowaniem na terenie

Gminy Dobra była firma wybrana przez tutejszy urząd w drodze zapytania ofertowego. W 2012 roku Gmina wystąpiła do WFOŚiGW w Szczecinie z wnioskiem o udzielenie dotacji. Wniosek został rozpatrzony pozytywnie, a Gmina zawarła z funduszem umowę, w ramach której usunięto wyroby azbestowe z 17 nieruchomości, w ilości 48,935 Mg azbestu. Obecnie trwa nowy nabór wniosków na usuwanie wyrobów zawierających azbest w roku 2013.

Za każdym razem, gdy urząd prowadził nabór wniosków starano się, aby społeczeństwo było należycie informowane o tym fakcie i udostępniano informacje poprzez umieszczanie ogłoszeń w miejscach publicznie dostępnych tj. tablicach ogłoszeń, ulotkach, stronie internetowej BIP. Do akcji informacyjnej angażowano również sołtysów poszczególnych miejscowości.

Akcje informacyjne miały za zadanie rozpropagowanie również informacji o obowiązkach właścicieli nieruchomości, na terenie których znajdował się azbest. W roku 2009 postanowiono przypomnieć właścicielom obiektów posiadających pokrycie z eternitu o ustawowym obowiązku składania Wójtowi informacji o ilości i miejscu wykorzystywania wyrobów azbestowych. W związku z § 7 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 roku w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. Nr 192, poz.1876, z 2008r, Nr 200, poz. 1235) – „...Właściciel, zarządca lub użytkownik miejsc, w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest, dokonuje inwentaryzacji zastosowanych wyrobów zawierających azbest, poprzez sporządzenie spisu z natury.” W związku z powyższym wysłano informację wraz z drukiem do wypełnienia do 165 osób zamieszkałych na terenie gminy i będących w posiadaniu wyrobów zawierających azbest. W odpowiedzi uzyskano od mieszkańców ok. 40% wypełnionych informacji bądź zgłoszenia o braku eternitu. Zwrócono się więc z pisemnym apelem do Sołtysów aby udali się do pozostałych właścicieli nieruchomości, na których znajduje się azbest celem przypomnienia o w/w obowiązku ciążącym na właścicielu. Sołtysi otrzymali dodatkowe egzemplarze ankiet i krótkie instrukcje. Narzucono mieszkańcom drugi termin składania wniosków - do dnia 28 lutego 2010. Dzięki pomocy Sołtysów udało się uzyskać znaczną ilość ankiet. W międzyczasie pracownicy Ochrony Środowiska udali się w teren, aby móc bezpośrednio udzielić mieszkańcom informacji jak należy wypełnić druk. W następnych latach ograniczono się do informowania społeczeństwa na drodze obwieszczeń Wójta Gminy Dobra o konieczności przedkładania informacji do dnia 31 stycznia bieżącego roku.

7. Planowane działania dotyczące usuwania wyrobów zawierających azbest na lata 2013-2016.

W celu terminowego i bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest oraz unieszkodliwienia odpadów azbestowych z terenu Gminy Dobra konieczne jest podjęcie i kontynuacja przez Urząd Gminy działań w następujących obszarach:

*Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie
Gminy Dobra.*

Tabela 3 Plan działań na lata 2013-2017.

Lp.	Działania przewidziane do realizacji	Opis działań
1.	Aktualizacja danych o wyrobach zawierających azbest.	Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest na terenie gminy wymaga systematycznej aktualizacji w zakresie usuniętych wyrobów, a także wprowadzenia nowych informacji o wyrobach azbestowych dotychczas niezgłoszonych. Zgromadzone dane będą uaktualniane w oparciu o „Informacje o wyrobach azbestowych” przedkładane corocznie przez posiadaczy wyrobów azbestowych właściwym organom.
2.	Współpraca z innymi organami w zakresie przepływu danych.	Wójt Gminy ma obowiązek przedkładania marszałkowi województwa informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania wyrobów azbestowych. Informacje te są przedkładane raz w roku, do dnia 31 marca za poprzedni rok kalendarzowy, wg stanu na dzień 31 grudnia. Sposób przekazywania informacji określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009r. w sprawie sposobu przedkładania wojewodom informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska oraz Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2012 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska. Dane o wyrobach azbestowych będą na bieżąco zamieszczane w Bazie Azbestowej pod adresem: www.bazaazbestowa.gov.pl
3.	Poszukiwanie i pozyskiwanie dofinansowań na realizację Programu.	Współpraca z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie oraz Starostą Powiatu Police. Coroczne występowanie z wnioskiem do WFOSiGW o przyznanie dotacji oraz do Starosty Polickiego o przeznaczenie środków z budżetu Powiatu na realizację programu usuwania azbestu. Poszukiwanie nowych źródeł dofinansowania.
4.	Działania edukacyjne i informacyjne.	Przeprowadzanie okresowo kampanii informacyjno – edukacyjnych przedstawiających zakres obowiązków osób wykorzystujących wyroby azbestowe, procedury bezpiecznego usuwania wyrobów azbestowych, jak i przybliżających problematykę szkodliwości zdrowotnej azbestu oraz

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Dobra.

		możliwości pozyskania dofinansowania działań w zakresie demontażu i unieszkodliwiania wyrobów azbestowych. Działania te będą prowadzone poprzez zamieszczanie informacji na stronach internetowych Urzędu Gminy, ogłoszenia na tablicach ogłoszeń Urzędu, w mediach oraz rozpowszechnianie ulotek. Ponadto na stronach internetowych Urzędu Gminy zostanie udostępniony wykaz przedsiębiorców posiadających stosowne decyzje w zakresie wytwarzania i gospodarowania odpadami zawierającymi azbest.
5.	Usuwanie wyrobów zawierających azbest.	Usuwanie wyrobów zawierających azbest i unieszkodliwianie odpadów azbestowych z terenu Gminy Dobra zgodnie z przepisami prawa i w sposób bezpieczny dla ludzi i środowiska. W pierwszej kolejności powinny zostać usunięte wyroby znajdujące się w złym stanie technicznym i jednocześnie stanowiące największe zagrożenie dla zdrowia człowieka. Za usuwanie wyrobów odpowiedzialni są właściciele nieruchomości, na których zlokalizowany jest azbest, natomiast gmina będzie udzielać im wsparcia poprzez dofinansowanie zadania usuwania wyrobów. Ilość i częstotliwość usuwania wyrobów będzie zależna od kwoty pozyskanego dofinansowania.
6.	Monitoring i sprawozdawczość z realizacji „Programu”.	Wdrożenie monitoringu realizacji „Programu” polegającego na corocznym podsumowaniu ilości i rodzaju usuniętych wyrobów zawierających azbest i korygowaniu planów na następne lata. Sprawozdania z realizacji „Programu” powinny być wykonywane z częstotliwością co 2 lata. Dokumenty w postaci Aktualizacji „Programu” powinny być opracowywane co 4 lata.

8. Podsumowanie

Niniejsza Aktualizacja programu usuwania azbestu dla Gminy Dobra niejako „odświeża” istniejący Program przyjęty uchwałą Rady Gminy Dobra z dnia 20 września 2007 roku Nr X/120/07 w sprawie zatwierdzenia programu usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Dobra na lata 2007 – 2032. Zaktualizowaniu podlegają zwłaszcza dane dotyczące ilości materiałów zawierających azbest znajdujących się

na terenie Gminy Dobra sporządzone w postaci nowej inwentaryzacji stanowiącej załącznik nr 1 do Aktualizacji, a także stan prawny i nowe regulacje w zakresie ustaw i rozporządzeń, opis dotychczas podjętych działań i realizacji Programu.

Przewidywany koniec realizacji Programu wyznaczony został zgodnie z Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu i przypada na rok 2032. Data ta wydaje się odległa jednak z uwagi na znaczną ilość materiałów zawierających azbest oraz znaczne koszty, które będą poniesione należy systematycznie realizować założenia Programu.

9. Bibliografia

1. Program Usuwania Azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Dobra.2007.
2. Poradnik finansowanie usuwania azbestu ze środków krajowych i unijnych w latach 2008-2013 pod redakcją: Ewy Wilk, 1 października 2008 r.
3. Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032, Warszawa 2009.
4. Program usuwania azbestu z terenu Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2010 – 2032 wraz z inwentaryzacją. Opracowanie Adler Consulting
5. Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2017 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2018-2023
6. www.bazaazbestowa.gov.pl
7. www.nfosigw.gov.pl
8. bip.wfos.szczecin.pl
9. [www.mg.gov.pl/ Poradnik Dla Uzytkownikow Wyrobow Azbestowych.pdf](http://www.mg.gov.pl/Poradnik_Dla_Uzytkownikow_Wyrobow_Azbestowych.pdf)

Załącznik nr 1
Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest
na terenie Gminy Dobra
- spis nieruchomości.

*Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie
Gminy Dobra.*

Lp.	Miejscowość	Adres	Rodzaj zabudowy	Rodzaj wyrobu	Ilość	Jednostka	Stopień pilności
1.	Bezrzecze	ul. Górna 1	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	40	m2	II
2.	Bezrzecze	ul. Górna 10	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	200	m2	III
3.	Bezrzecze	ul. Górna 11	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	130	m2	II
4.	Bezrzecze	ul. Górna 14	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	600	m2	III
5.	Bezrzecze	ul. Górna 14	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	300	m2	III
6.	Bezrzecze	ul. Górna 4	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	100	m2	III
7.	Bezrzecze	ul. Górna 7	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	600	m2	III
8.	Bezrzecze	ul. Górna 12/3	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	30	m2	III
9.	Bezrzecze	ul. Górna 7m4	zdeponowany	plyty azbestowo-cementowe faliste	1800	kg	I
10.	Bezrzecze	ul. Nowoleśna 10	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	60	m2	II
11.	Bezrzecze	ul. Nowoleśna 14	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	100	m2	II
12.	Bezrzecze	ul. Nowoleśna 6	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	100	m2	II
13.	Bezrzecze	ul. Nowoleśna 16	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	50	m2	II
14.	Bezrzecze	Osiedle Leśne 23	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	3	m2	II
15.	Buk	obory	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	7000	m2	III
16.	Buk	10	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	120	m2	II
17.	Buk	28 m2	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	50	m2	III
18.	Buk	31	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	10	m2	II
19.	Buk	33	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	25	m2	II
20.	Buk	36	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	200	m2	I
21.	Buk	38	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	60	m2	III
22.	Buk	40	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	210	m2	II
23.	Buk	5b	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	30	m2	III
24.	Dobra	ul. Poziomkowa 6/2	zdeponowany	plyty azbestowo-cementowe faliste	1206	kg	I
25.	Dobra	ul. Graniczna 10	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	45	m2	II
26.	Dobra	ul. Graniczna 13	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	230	m2	II
27.	Dobra	ul. Graniczna 14	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	110	m2	I
28.	Dobra	ul. Graniczna 15	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	20	m2	II

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Dobra.

29.	Dobra	ul. Graniczna 16	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	200	m2	III
30.	Dobra	ul. Graniczna 16	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	20	m2	III
31.	Dobra	ul. Graniczna 18	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	200	m2	II
32.	Dobra	ul. Graniczna 18	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	100	m2	II
33.	Dobra	ul. Graniczna 25	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	180	m2	I
34.	Dobra	ul. Graniczna 27m1	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	90	m2	
35.	Dobra	ul. Graniczna 28a	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	150	m2	II
36.	Dobra	ul. Graniczna 44	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	25	m2	III
37.	Dobra	ul. Graniczna 45m2	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	150	m2	III
38.	Dobra	ul. Graniczna 45a	zdeponowane	plyty azbestowo-cementowe faliste	100	m2	I
39.	Dobra	ul. Graniczna 46	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	250	m2	III
40.	Dobra	ul. Graniczna 50	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	70	m2	I
41.	Dobra	ul. Graniczna 51	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	160	m2	III
42.	Dobra	ul. Graniczna 52	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	135	m2	III
43.	Dobra	ul. Graniczna 52	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	240	m2	III
44.	Dobra	ul. Graniczna 6	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	120	m2	III
45.	Dobra	ul. Graniczna 25	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	180	m2	I
46.	Dobra	ul. Sportowa 4	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	110	m2	II
47.	Dobra	ul. Sportowa 7	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	5000	m2	III
48.	Dobra	ul. Szczecińska 9	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	600	m2	II
49.	Dobra	ul. Szczecińska	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	400	m2	II
50.	Dobra	ul. Szczecińska	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	300	m2	II
51.	Dobra	ul. Róży Wiatrów 1	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	30	m2	I
52.	Dobra	ul. Szczecińska 5	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	250	m2	II
53.	Dobra	ul. Szczecińska 9	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	300	m2	II
54.	Dobra	ul. Szczecińska 15	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	300	m2	II
55.	Dobra	ul. Szczecińska 16	zdeponowany	plyty azbestowo-cementowe faliste	120	m2	I
56.	Dobra	ul. Szczecińska 17	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	300	m2	III
57.	Dobra	ul. Szczecińska 27	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	90	m2	I
58.	Dobra	ul. Szczecińska 27/1	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	90	m2	I

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Dobra.

59.	Dobra	ul. Szczecińska 21A	archiwum	plyty azbestowo-cementowe faliste	300	m2	III
60.	Dobra	ul. Szczecińska 29	zdeponowany	plyty azbestowo-cementowe faliste	45	m2	I
61.	Dobra	ul. Migdałowa 17	zdeponowane (częściowo usunięte)	plyty azbestowo-cementowe faliste	9	Mg	I
62.	Dobra	ul. Migdałowa 19	zdeponowane	plyty azbestowo-cementowe faliste	15	Mg	I
63.	Dobra	firma forest	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	5000	m2	II
64.	Dobra	287/32	dzikie wysypisko	plyty azbestowo-cementowe faliste	4	Mg	I
65.	Dotuje	ul. Daniela 4	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	110	m2	I
66.	Dotuje	ul. Daniela 13	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	50	m2	II
67.	Dotuje	ul. Daniela 15	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	50	m2	III
68.	Dotuje	ul. Daniela 19	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	150	m2	III
69.	Dotuje	ul. Daniela 19	plot	plyty azbestowo-cementowe faliste	300	m2	I
70.	Dotuje	ul. Daniela 20	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	150	m2	II
71.	Dotuje	ul. Daniela 29	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	70	m2	II
72.	Dotuje	ul. Daniela 31	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	200	m2	I
73.	Dotuje	ul. Daniela 33	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	100	m2	III
74.	Dotuje	ul. Daniela 39	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	150	m2	III
75.	Dotuje	ul. Daniela 41	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	30	m2	II
76.	Dotuje	ul. Lisia 6	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	60	m2	II
77.	Dotuje	ul. Sarnia 2	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	170	m2	III
78.	Dotuje	ul. Sarnia 13	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	20	m2	III
79.	Dotuje	ul. Żubrza 1	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	35	m2	II
80.	Dotuje	ul. Żubrza 2	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	180	m2	II
81.	Dotuje	ul. Słoneczny Sad 19	zdeponowane	plyty azbestowo-cementowe faliste	20	m2	I
82.	Grzebnica	brak nr	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	2100	m2	I
83.	Grzebnica	1	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	250	m2	II
84.	Grzebnica	3	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	20	m2	II
85.	Grzebnica	7m1	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	96	m2	II
86.	Grzebnica	9	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	350	m2	III
87.	Grzebnica	10	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	25	m2	III

*Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie
Gminy Dobra.*

88.	Grzepnica	11	gospodarcze	plyty azbestowo-cementowe faliste	30	m2	III
89.	Grzepnica	12	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	60	m2	III
90.	Łęgi	ul. Na Świdwie 4	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	5	m2	III
91.	Łęgi	ul. Na Świdwie 5	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	6	m2	III
92.	Łęgi	ul. Na Świdwie 9	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	40	m2	III
93.	Łęgi	ul. Na Świdwie 14	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	250	m2	III
94.	Łęgi	ul. Na Świdwie 14	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	160	m2	II
95.	Łęgi	ul. Na Świdwie 21	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	230	m2	III
96.	Łęgi	ul. Na Świdwie 21a	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	40	m2	II
97.	Łęgi	ul. Wschodnia 3	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	120	m2	III
98.	Łęgi	ul. Wschodnia 4	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	5	m2	III
99.	Łęgi	ul. Wschodnia 9	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	140	m2	II
100.	Łęgi	ul. Wschodnia 10	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	60	m2	II
101.	Łęgi	ul. Wschodnia 11	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	30	m2	III
102.	Mierzyn	ul. Długa dz. 214	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	30	m2	I
103.	Mierzyn	ul. Długa 12	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	110	m2	III
104.	Mierzyn	ul. Długa 12 e,f	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	30	m2	III
105.	Mierzyn	ul. Długa 13	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	8	m2	II
106.	Mierzyn	ul. Długa 15/5	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	110	m2	II
107.	Mierzyn	ul. Grafitowa dz. 48/6	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	220	m2	I
108.	Mierzyn	ul. Lubieszynska 40	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	250	m2	II
109.	Mierzyn	ul. Spółdzielców 7a	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	53	m2	III
110.	Mierzyn	ul. Spółdzielców 31 a	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	3800	m2	III
111.	Mierzyn	ul. Spółdzielców 33 a,b,c,d,e	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	900	m2	II
112.	Mierzyn	ul. Welecka 4	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	100	m2	I
113.	Mierzyn	ul. Welecka 23e	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	800	m2	II
114.	Mierzyn	ul. Welecka 31a	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	100	m2	III
115.	Mierzyn	ul. Welecka 37	inna	plyty azbestowo-cementowe faliste	20	m2	II
116.	Mierzyn	ul. Welecka 38	inna	plyty azbestowo-cementowe faliste	500	m2	III

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Dobra.

117.	Mierzyn	ul. Welecka 47	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	200	m2	II
118.	Mierzyn	Ul. Elżbiety	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	35	m2	III
119.	Redlica	6/2	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	24	m2	II
120.	Redlica	3	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	36	m2	II
121.	Rzędziny	2 m1	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	35	m2	I
122.	Rzędziny	3	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	40	m2	III
123.	Rzędziny	4	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	20	m2	I
124.	Rzędziny	12	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	20	m2	II
125.	Rzędziny	14	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	380	m2	II
126.	Rzędziny	14	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	60	m2	II
127.	Rzędziny	18	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	10	m2	II
128.	Rzędziny	19m2	gospodarcze	plyty azbestowo-cementowe faliste	25	m2	III
129.	Rzędziny	19m5	gospodarcze	plyty azbestowo-cementowe faliste	40	m2	III
130.	Rzędziny	19m7	gospodarcze zdeponowane	plyty azbestowo-cementowe faliste	28 50	m2 m2	III I
131.	Rzędziny	19m8	gospodarcze	plyty azbestowo-cementowe faliste	30	m2	III
132.	Rzędziny	28	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	240	m2	III
133.	Rzędziny	31	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	400	m2	III
134.	Rzędziny	dz.80 / 8	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	3130	m2	II
135.	Rzędziny	dz.80/11	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	600	m2	II
136.	Rzędziny	dz.99/2	kaplica	plyty azbestowo-cementowe faliste	120	m2	III
137.	Skarbimierzyce	1	mieszkalny (folwark)	plyty azbestowo-cementowe faliste	800	m2	III
138.	Skarbimierzyce	4	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	100	m2	II
139.	Skarbimierzyce	5	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	40	m2	I
140.	Skarbimierzyce	14b	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	500	m2	I
141.	Skarbimierzyce	16b	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	500	m2	III
142.	Skarbimierzyce	9\17	dzikie wysypisko	plyty azbestowo-cementowe faliste	4	Mg	I
143.	Stawoszewo	ul. Złota 29	gospodarczy i mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	276 77	m2 m2	I I
144.	Stawoszewo	17	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	180	m2	II
145.	Stolec	1	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	40	m2	I

*Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie
Gminy Dobra.*

146.	Stolec	1	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	5	m2	III
147.	Stolec	4	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	80	m2	III
148.	Stolec	4	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	400	m2	III
149.	Stolec	7	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	260	m2	III
150.	Stolec	8	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	260	m2	III
151.	Stolec	8m3	skladowany	plyty azbestowo-cementowe faliste	1700	kg	I
152.	Stolec	10	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	25	m2	II
153.	Stolec	12	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	120	m2	II
154.	Stolec	12	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	5	m2	II
155.	Stolec	15	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	300	m2	III
156.	Stolec	18	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	220	m2	I
157.	Stolec	19	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	300	m2	I
158.	Stolec	"Wolna Strefa"	gospodarcze	plyty azbestowo-cementowe faliste	800	m2	III
159.	Stolec	15	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	30	m2	II
160.	Wąwelnica	1	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	300	m2	II
161.	Wąwelnica	1a	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	540	m2	I
162.	Wąwelnica	3	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	400	m2	I
163.	Wąwelnica	7	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	7	m2	I
164.	Wąwelnica	10	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	200	m2	II
165.	Wąwelnica	15	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	60	m2	III
166.	Wąwelnica	23	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	7	m2	I
167.	Wólczkowo	ul.Lipowa 1	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	160	m2	III
168.	Wólczkowo	ul.Lipowa 3	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	200	m2	II
169.	Wólczkowo	ul.Lipowa 3	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	30	m2	II
170.	Wólczkowo	ul.Lipowa 8	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	90	m2	II
171.	Wólczkowo	ul.Lipowa 11	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	40	m2	II
172.	Wólczkowo	ul.Lipowa 19A	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	240	m2	I
173.	Wólczkowo	ul.Lipowa 21	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	200	m2	I
174.	Wólczkowo	ul.Lipowa 39b	zdeponowane	plyty azbestowo-cementowe faliste	1980	m2	I
175.	Wólczkowo	ul.Lipowa 39	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	160	m2	III

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie
Gminy Dobra.

176.	Wolczkowo	ul. Lipowa 41	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	250	m2	III
177.	Wolczkowo	ul. Lipowa 44	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	700	m2	II
178.	Wolczkowo	ul. Lipowa 49	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	210	m2	III
179.	Wolczkowo	ul. Lipowa 51	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	60	m2	III
180.	Wolczkowo	ul. Lipowa 54	gospodarczy i garaż	plyty azbestowo-cementowe faliste	91,5	m2	III
181.	Wolczkowo	ul. Lipowa 54a	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	40,5	m2	I
182.	Wolczkowo	ul. Lipowa 52	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	190	m2	II
183.	Wolczkowo	ul. Lipowa 59	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	350	m2	III
184.	Wolczkowo	ul. Lipowa 59	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	5	m2	III
185.	Wolczkowo	ul. Lipowa 62/1	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	30	m2	I
186.	Wolczkowo	ul. Łąkowa 20	gospodarczy	plyty azbestowo-cementowe faliste	2	m2	I
187.	Wolczkowo	ul. Ogródowa 3	3 gospodarcze	plyty azbestowo-cementowe faliste	200	m2	III
188.	Wolczkowo	ul. Słoneczna 4	mieszkalny	plyty azbestowo-cementowe faliste	100	m2	I
189.	Wolczkowo	ul. Słoneczna 4	gospodarcze	plyty azbestowo-cementowe faliste	50	m2	I